

“For the ways of Hashem are straight, and the righteous will walk in them, but the *posh'im* will blunder in them.”

Rabbinic literature regularly concedes that Torah study does not guarantee proper behavior or even good character: “If he merits, it becomes an elixir of life for him; if he does not merit, it becomes an elixir of death for him.” (See “Learning Torah is Like Taking Deadly Poison” [audio](#) and [sourcesheet](#).) The texts of the tradition cannot reliably defend themselves against corrupt interpreters, nor can they redeem the interpreters’ corruption.

The concluding verse of Haftarat Shuvah suggests that this is true not only of study, but of practice, that the intrinsically straight Divine paths will somehow mislead anyone crooked who enters them. This seems to be an antecedent for Ramban’s famous notion of the “*naval birshut haTorah*”, the one who behaves disgustingly despite not violating any formal torah prohibitions.

But making that connection requires us to identify the “paths of Hashem” with the Law, so that one can walk in them without truly following His Will, which extends beyond the Law. Talmud Nazir 23a considers this possibility but seems to move beyond it, instead reading this verse as referring specifically to cases where the “path of Hashem” goes not only beyond the Law but even contradicts it. The conversation takes place via a series of dueling and sometime shocking parables, as follows:

Said Rabbah Bar Bar Channah said Rabbi Yochanan:

“What is the meaning of “For the ways of Hashem are straight, and the righteous will walk in them, but the *posh'im* will blunder in them”?”

A parable:

Two men who roasted their Paschal lambs.

 one ate it with intent to fulfill the mitzvah,

 but one ate it with intent to overeat;

 the one who ate it for mitzvah-sake – “and the righteous will walk in them”,

 but the one who ate it for gluttony-sake – “but the *posh'im* will blunder in them”.

Resh Lakish said to him:

You call such a one a *rasha*?! Granted that he did not do a choice mitzvah, he nevertheless ate a Paschal lamb!? Rather,

A parable:

Two men, each having their wife and their sister with them;

 this one found his wife (in his bed)

 but this one found his sister (in his bed)

 the one who found his wife - “and the righteous will walk in them”,

 while the one who found his sister - “but the *posh'im* will blunder in them”.

How is that comparable?! We spoke of one path, but here there are two paths!? Rather

A parable:

Lot together with his two daughters.

 They intended (their incest) for mitzvah-sake - “and the righteous will walk in them”,

 He, who intended simply to sin - “but the *posh'im* will blunder in them”.

Perhaps he also intended for mitzvah-sake?!

Said Rabbi Yochanan . . .

The first parable assumes that the Divine Path is the law, here the obligation to eat a Paschal lamb. Resh Lakish, however, cannot understand how one can see fulfillment of the law as a blunder. (Tosafot note that actually gluttonous eating may not fulfill the law, and accordingly offer distinctions, but *laaniyut daati* Resh Lakish deals only with intent, not actuality.) The first alternative parable offered, however, seems bizarre and off-topic – the *posheia* is caused to commit a sin by doing something never intended – thus the person is not in any way following the Divine path. The second alternative moves to a case in which the law is being deliberately violated, but for a worthwhile cause – here the conclusion is that the Divine path in fact sometimes contradicts the Law, but that the *posh'im* will blunder when they follow it against the Law since they will not have pure intentions, and thus will be justified neither by form nor by the intent of their action. (This seems to me likely the basis of Netziv's understanding of *aveirah lishmoh*). Meiri, relating back to the previous phrase in our verse, suggests that “*posh'im*” will always perform the law by rote rather than out of understanding, and accordingly their violations of the law cannot be attributed to a realization that the purposes of the law are here better accomplished in the breach.

Read this way in Biblical context, the last line of the haftarah – and of Sefer Hosheia – suggests that repentance can happen in two ways – either by accepting ourselves as so flawed that our only behavioral option is complete obedience to law, or else by improving ourselves to the point that we can violate the law when necessary in perfect submission to the true Divine Will. My sense, in our day, is that those who declare themselves capable of following Divine Will against Halakhah turn out to be radically deficient in self-awareness, with tragic consequences. But the recognition that the law is more binding than ever in our day, that we legitimately have less room than in the past for the ad hoc exception or civil disobedience, should drive us to redouble our efforts to minimize the gap between Will and Law. To the extent that the Orthodox community has instead sought to deny that Will has any meaning other than Law, i.e. to deny that currently dominant halakhic interpretations are legitimately subject to practical and ethical critique, repentance is urgently necessary.

Shabbat shalom

Aryeh Klapper

הושע פרק יד:ט-י

אפרים מה לי עוד לעצבים
אני עניתי ואשורנו
אני כברוש רענן
ממני פריך נמצא:
מי חכם ויבן אלה
נבון וידעם
כי ישרים דרכי יקוק
וצדקים ילכו בם
ופשעים יכשלו בם:

תלמוד בבלי מסכת נזיר דף כג עמוד א

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:
מאי דכתיב "כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם"?
משל:

לשני בני אדם שצלו את פסחיהן,

אחד אכלו לשום מצוה

ואחד אכלו לשום אכילה גסה,

זה שאכלו לשום מצוה - וצדיקים ילכו בם,

וזו שאכלו לשום אכילה גסה - ופושעים יכשלו בם.

אמר ליה ר"ל: האי רשע קרית ליה? נהי דלא קא עביד מצוה מן המובחר, פסח מיהא קא עביד! אלא,
משל:

לשני בני אדם, זה אשתו ואחותו עמו וזה אשתו ואחותו עמו,

לזה נזדמנה לו אשתו

ולזה נזדמנה לו אחותו,

זה שנזדמנה לו אשתו - צדיקים ילכו בם,

וזו שנזדמנה לו אחותו - ופושעים יכשלו בם.

מי דמי? אגן קאמרין חדא דרך, הכא שני דרכים! אלא,

משל

ללוט ושתי בנותיו עמו,

הן שנתכוונו לשם מצוה - וצדיקים ילכו בם,

הוא שנתכוין לשם עבירה - ופושעים יכשלו בם.

ודלמא הוא נמי לשום מצוה איכווין!

אמר רבי יוחנן: כל הפסוק הזה על שם עבירה נאמר: +בראשית יג+ וישא לוט +בראשית לט+ ותשא אשת אדוניו את עיניה; [את עיניו] +שופטים יד+ כי היא ישרה בעיני; וירא +בראשית לד+ וירא אותה שכם בן חמור; את כל ככר הירדן +משלי ו+ כי בעד אשה זונה עד ככר לחם; כי כלה משקה +הושע ב+ אלכה אחרי מאהבי נותני לחמי ומימי צמרי ופשתי שמני ושיקווי.

והא מינס אניס!

תנא משום רבי יוסי בר רב חוני: למה נקוד על וי"ו +בראשית יט+ ובקומה של בכירה? לומר, שבשכבה לא ידע, אבל בקומה ידע.

ומאי הוה ליה למיעבד? מאי דהוה הוה!?

נפקא מינה, דלפניא אחרינא לא איבעי למישתי חמרא.

תוספות מסכת נזיר דף כג עמוד א

פסח מיהא קעביד - משמע דאכילה גסה שמה אכילה וקשה דבפרק בתרא דיומא (דף פ:): קאמר' האוכל אכילה גסה ביה"כ פטור דלא שמה אכילה ואומר ר"ת דתרי ענייני אכילות גסות יש והוא [דיומא] כגון שנפשו קצה באכילה מרוב שובעו והכא שאין נפשו קצה אלא שאינו רעב לאכול לתיאבון.

בית הבחירה למאירי מסכת נזיר דף כג עמוד א

אסור לאדם להדריך יצרו לשום הרהור עבירה
שהרהור מביא לידי מעשה
וכל שהרהור בעבירה והשביע את יצרו מצד הרהורו אף על פי שנזדמן לידי דבר היתר הואיל ועשה מעשה במחשבת עבירה עון הוא וצריך כפרה
באחרון של קדושין ביארנו באחד מגדוליהם שנזקק לאשתו והיה סבור שאחותו היתה ואף כשנודע לו שאשתו היתה הזקיק עצמו לתשובה
והוא שאמרו כאן אישה הפרם וה' יסלח לה במה הכתוב מדבר באשה שנזרה בנזיר והיפר לה בעלה והיא לא ידעה שהפר לה והולכת ושותה יין ומיטמאה למתים ואף על פי שהפר לה בעלה צריכה כפרה הה"ד וה' יסלח לה וכשהיה ר' עקיבא מגיע אצל מקרא זה היה בוכה אמר ומה אם מי שנתכוון לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה טעון סליחה וכפרה מי שנתכוון לאכול בשר חזיר ואכל בשר חזיר על אחת כמה וכמה כיצא בדבר אתה אומר נאמר בפרשת אשם תלוי והוא לא ידע ואשם ונשא עונו מי שנתכוון לאכול שומן ועלה בידו ספק חלב צריך כפרה מי שנתכוון לאכול חלב ועלה בידו חלב על אחת כמה וכמה
ועל ידי הנביאים נאמר ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם
ר"ל שהצדיקים עושין אותם לשמן עד שמשגיגים מעשייתם כבוד בוראם והרשעים אין מקיימין אותן אלא מצוה מלומדה בלא שום התבוננות ואין עולה להם מעשייתם אלא תענוג גופם
ועל זו אמרו בכל דרכיך דעהו אפילו לדבר עבירה
וכן אמרו גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה מנא לן מיעל
ומה שיש לפקפק בה ממה שנהנית בעבירה כבר ביארנוהו בסנהדרין פרק סורר ואף על פי כן נוח לו לאדם שיתעסק בתורה ובמצות אפילו שלא לשמן משלא יתעסק בהן כל עיקר שמתוך שלא לשמן בא לשמן דרך הערה אמרו אין הקדוש ברוך הוא מקפח שכר כל בריה אפילו שכר שיחה נאה שהרי בבנות לוט בכירה קראתו מואב נאמר בהם אל תצר את מואב ואל תתגר בהם מלחמה מלחמה הוא דלא תעביד בהו הא צעורי צערינהו ר"ל במסים ובארנוניות ואלו צעירה דקריתיה בן עמי ולא פרסמה הענין כל כך נאמר בהם אל תצורם ואל תתגר בהם כלל:
עמוני ומואבי שנתגיירו אף על פי שמשנתגיירו הרי הם כישראל לכל דבר אסורים הם לישא בת ישראל ודוקא בזכרים אבל נקבותיהם מותרות מיד כאחד משאר האומות שנתגייר ומ"מ משעלה סנחריב ובלבל את האומות ונתערבו זו בזו כל הפורש מהן להתגייר חזקתו שמן הרוב פירש ומותרין לבא בקהל מיד:
מה שנאמר בכמה מקומות שהפסח נאכל על השובע אין הכונה שיאכלהו אחר שהוא שבע שזו אכילה גסה היא ואינה אכילה אלא ענינו שמתוך שהוא בא שה תמים זכר לא היו הפסחים מצויים כל כך והיו צריכים להצטרף בו חברות חברות והיו נזקקים לצרף בהם שלמי חגיגות עד שבצירופם עם בשר הפסח יהא שבע כראוי הא כל שהוא אוכלו אכילה גסה ר"ל אחר שבעו אינה אכילה וכמו שאמרו ביום הכפורים שהאוכל בו אכילה גסה מזיק בעלמא הוא ופטור וכן בתרומה ומה שאמרו כאן שהאוכל פסח אכילה גסה אף על פי שלא עשה מצות הפסח מן המובחר פסח מיהא קא עביד לא אכילה גסה דוקא קאמר אלא שאינו אוכלו לשם מצוה אלא לתענוג אכילתו ומ"מ הנהנה הוא ממנה וכן פירשוהו בתוספות: